

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2002-2003

25 februari 2003

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ALGEMEEN BELEID, FINANCIËN EN BEGROTING

Vraag om uitleg van de heer Chris Vandenbroeke tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening, over de evaluatie van de daling van de registratierechten

Vraag om uitleg van de heer Erik Matthijs tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening, over het beleidsrelevant onderzoek inzake fiscaliteit

Commissie voor Algemeen Beleid, Financien en Begroting

Dinsdag 25 februari 2003

VOORZITTER : De heer Marc van den Abeelen

– *De vraag om uitleg wordt gehouden om 14.16 uur.*

Vraag om uitleg van de heer Chris Vandenbroeke tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening, over de evaluatie van de daling van de registratierechten

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Vandenbroeke tot de heer Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening, over de evaluatie van de daling van de registratierechten.

De heer Vandenbroeke heeft het woord.

De heer Chris Vandenbroeke : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, ik heb me vorige week moeten laten verontschuldigen. Het verheugt me dan ook dat mijn vraag deze week toch nog werd geagendeerd.

Een jaar of meer geleden – zoals u weet, vliegt de tijd – hebben we een belangrijke discussie gevoerd over het decreet houdende de daling van de registratierechten. Het decreet bestaat uit drie delen. Het geldende tarief daalt van 12,5 naar 10 percent, en het klein beschrijf van 6 naar 5 percent. Ook werd de zogenaamde meeneembaarheid vastgelegd op maximaal 12.500 euro. Ten slotte is er ook nog een abbatement, namelijk een vrijgestelde schijf van 12.500 euro.

Toen dit decreet een goed jaar geleden werd besproken, heeft de N-VA getracht een vierde element toe te voegen. In een amendement stelden we de vermindering voor van de heffingsgrondslag à rato van 50.000 frank of 1.250 euro per kind ten laste. Ik herinner me nog zeer goed de geanimeer-

de, geëmotioneerde maar inhoudelijk verrijkende discussie hierover.

Mijnheer de voorzitter, ik weet zeer goed waarover ik het heb als ik spreek over een geanimeerd debat. Het heeft me mijn zitje in deze commissie gekost. Daardoor ben ik én mijn stemrecht én het vice-voorzitterschap van deze commissie kwijtgeraakt. De reden was dat we een vierde deel aan het decreet wensten toe te voegen, namelijk de vermindering van de heffingsgrondslag ten bedrage van 1.250 euro per kind ten laste. De N-VA heeft toen een amendement ingediend en nagegaan of de meerderheid het kon accepteren. Blijkbaar was dit niet het geval. Het heeft wel voor een breuk gezorgd.

Mijnheer de minister, de discussie was niet enkel geanimeerd en geëmotioneerd maar ook verrijkend. We hadden de indruk dat u een verregerende goodwill tentoonspreidde om in te gaan op dit vierde onderdeel. U zei toen dat u voorlopig niet verder wenste te gaan dan de drie punten die in het decreet waren opgenomen. U stelde dat u niet wettelijk kon inschatten wat de mogelijke budgettaire implicaties zouden zijn als het gezinsvriendelijk onderdeel zou worden toegevoegd. U vroeg zich toen ook af of dit probleem globaal moest worden geregeld via de personenbelasting en de bijstandsregelingen dan wel of het gezinsvriendelijke element belasting per belasting moest worden bekeken.

Wat is er ondertussen op het veld gebeurd ? Ik ben niet verrast dat er in onze buurlanden Frankrijk, Duitsland en Nederland een tendens is om stimulerende te geven aan een gezinsvriendelijk beleid. Ook in België willen de verschillende partijen een gezinsvriendelijk beleid. Ze kiezen voor het zogenaamde Scandinavische model.

Mijnheer de minister, anderhalf jaar geleden was dat ook al de optie. U hebt er toen wel voor geko-

Vandenbroeke

zen om daar nog even mee te wachten. Ik vond dat moeilijk – het kostte me zelfs mijn zitje en het ondervoorzitterschap in deze commissie -, maar ik kon ermee leven dat u de tijd wilde nemen om dat ook budgettair te onderzoeken. We zijn nu echter toe aan een actualisatie van het dossier over de daling van de registratierechten, met daarin het gekende drieluik, maar misschien moet er ook een vierde dimensie bij.

Mijnheer de minister, heeft de Vlaamse regering een mogelijke daling van de registratierechten met 1.250 euro aan de realiteit getoetst? Zo niet, wanneer kan dat gebeuren? Zo ja, welke zijn daarvan de implicaties voor een gezinsvriendelijke dimensie? Vanaf wanneer en op welke manier kan die dimensie aan dit decreet worden toegevoegd? Moet dat gebeuren via de personenbelasting, via bijstandsregelingen of belasting per belasting?

De voorzitter : Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen : Mijnheer de voorzitter, collega's, deze materie was inderdaad het voorwerp van een boeiende discussie in het Vlaams Parlement. Het voordeel daarvan is dat er notulen zijn die de waarheid kunnen aantonen voor toekomstige historici. Wat is de stand van zaken? Zijn de voorgestelde doelstellingen bereikt? In een nota van het Rekenhof werd voorgesteld om de regel van drie toe te passen op de verlaging van de registratierechten, en zo zou het resultaat wel bekend zijn. We hebben gezegd dat als dat de bedoeling is, het dan niet hoeft.

Mijnheer Vandenbroeke, ik zal zo gedetailleerd mogelijk antwoorden op uw vragen, zodat we in een derde stap een definitieve evaluatie kunnen maken. Welke waren de verwachtingen van de Vlaamse regering over de opbrengsten uit de registratierechten? Voor 2002 hadden we initieel een opbrengst gepland van 1,048 miljard euro waarbij het debat werd gevoerd over de terugverdieneffecten. Bij de begrotingscontrole van 2002 hebben we dat cijfer bijgesteld tot 980 miljoen euro. Dat had niets te maken met pessimisme, maar met de bijzondere financieringswet. In het Lambermontakkoord stak er een angeltje onder het gras, namelijk de elf-twaalfde in plaats van de twaalf-twaalfde doorstorting.

We volgen dat maand na maand. U kunt de bedragen vinden op de website van Abafim. We hebben de voorbije maanden de opbrengsten voor het jaar

2002 angstvallig gadegeslagen. Voor januari was het ongeveer 32 miljoen euro, voor februari 63,5 miljoen euro, voor maart 77,4 miljoen euro, voor april 76,2 miljoen euro, voor mei 82,7 miljoen euro, voor juni 89,6 miljoen euro, voor juli 92,8 miljoen euro, voor augustus – traditioneel een topmaand – 105,2 miljoen euro, voor september 60,9 miljoen euro, voor oktober 74,7 miljoen euro, voor november 93 miljoen euro en voor december 72 miljoen euro. Uit die gegevens blijkt al de grilligheid van de doorstorting van de federale regering. Het eindtotaal was 921.208.986 euro.

Het bedrag voor elke maand vertegenwoordigt de effectieve ontvangsten van de vorige maand. Dus het bedrag voor juli geeft de inkomsten weer van juni, en het bedrag van 60,9 miljoen euro voor september geeft dus de sommen geïnd in augustus weer. Augustus is een topmaand, maar het gaat dan om de gelden geïnd in juli.

Uit deze tabel blijkt dat we van de beoogde 980 miljoen euro 921 miljoen euro hebben ontvangen. De vraag is nu hoe we dat moeten interpreteren. De ontvangsten van de registratierechten, zoals weergegeven in deze tabel, kennen gedurende een kalenderjaar een bijzonder grillig verloop. Als we dat echter projecteren op het verleden, en de 41 percent extrapoleren naar 100 percent, dan blijken de registratierechten dezelfde klassieke curve te volgen, zij het dat er in 2002 enkele atypische momenten zitten.

De traditionele curve werd op het eind van het jaar 2001 grondig verstoord door het effect van de aankondiging van de verlaging van de registratierechten. Pas na enkele maanden, in 2002, komen we opnieuw precies terecht in het stramien van de voorgaande jaren. Dat verbaast me niet, want het effect van die aankondiging heeft zich uiteraard vertraagd in 2002 laten voelen.

We moeten de analyse van de ontvangsten dus splitsen in twee beoordelingsfasen, ten eerste de abnormale periode van de implementatie, en ten tweede een genormaliseerde periode, zij het onder voorbehoud. Van die tweede fase denken we de gegevens zuiver te kunnen interpreteren.

De eerste fase is dus de periode van de implementatie van het decreet van 1 februari 2002. We moeten de eerste 4 maanden van 2002 durven beschouwen als een periode met een niet genormaliseerd verloop van de ontvangsten van de registratierechten. Immers het effect van de aankondiging van de verlaging heeft zich doen gevoelen vanaf ongeveer december 2001.

Van Mechelen

We stellen vast dat voor september, oktober en november 2001 het aankondigingseffect niet gespeeld heeft. De ontvangsten liggen in die maanden zelfs hoger dan in dezelfde maanden van 2000, terwijl dat toch gezien wordt als een economisch goed jaar. Om een zinvolle vergelijking te kunnen maken, hebben we de ontvangsten van 2001 geëxtrapoleerd met omzettingcoëfficiënt 2,439 (van 41 percent naar 100 percent). Daarbij blijkt dat de opbrengsten van vooral januari en februari 2002 zeer negatief waren voor het Vlaams Gewest. Vanaf maart zien we een sterke gunstige kentering, in die mate zelfs dat de ontvangsten van maart 2002 hoger waren dan die van maart 2001, ondanks de fiscale voordelen, die mee werden verrekend aangezien de nieuwe regeling met terugwerkende kracht vanaf 1 januari in voege was.

Dat is ook logisch te verklaren. Aangezien de datum van de onderhandse koopovereenkomst of het compromis doorslaggevend is bij de bepaling van het toe te passen tarief, werd het ondertekenen van het compromis in veel gevallen uitgesteld tot begin 2002. Vermits de koopovereenkomst geregistreerd moet zijn uiterlijk 4 maanden na het afsluiten van het compromis, is het logisch dat de inkomsten vanaf maart en april stilaan weer op het normale ritme kwamen.

Toch waren we zeer verrast door de gegevens van januari en februari. We hebben bij nader onderzoek vastgesteld dat er op federaal niveau een bijzondere techniek was toegepast. De federale regering en de federale administratie gingen ervan uit dat de verkooprechten die werden geïnd vanaf 1 januari 2002 maar betrekking hadden op de rechtshandelingen die werden gesteld vóór 1 januari 2002, slechts werden geregionaliseerd ten belope van 41,4 percent, en niet voor het geheel, zoals dat het geval is voor verkooprechten afkomstig van rechtshandelingen van na 31 december 2001.

Dat is wat men noemt een doorstorting op vorderingsbasis, maar bij het opstellen van de begroting waren we uitgegaan van een doorstorting op kasbasis. Dat betekent dat, vermits vanaf 1 januari 2002 Vlaanderen bevoegd is, alles wat binnenkomt vanaf die datum voor 100 percent wordt doorgestort. Omwille van de slechte cijfers van januari en februari zijn we gaan uitzoeken wat er gebeurde, en daarbij bleek dat ze geen 100 maar slechts 41,4 percent hebben doorgestort. Dat verklaart de cijfers van januari en februari. In maart en april zitten we opnieuw in de stijgende lijn.

Ik heb dit probleem op de agenda gezet van het Overlegcomité van 20 december. Er is een werkgroep opgericht om uit te zoeken wie gelijk heeft. De Hoge Raad voor Financiën en het Rekenhof worden daarbij betrokken.

We hebben ook een verband gelegd met een andere discussie. We stelden immers vast dat de federale regering een andere techniek toepast voor alles wat betrekking heeft op de negatieve term. We vonden dat er een keuze moest worden gemaakt, en de andere gewesten waren daarbij onze objectieve bondgenoten, want zij zaten met hetzelfde probleem. Ofwel komen we overeen dat we werken op kasbasis. Dan gebruiken we dezelfde techniek ook voor het berekenen van de negatieve term. Ofwel spreken we af dat we werken op vorderingsbasis, maar dan geldt dat ook voor de beide. Uit eerdere gevallen in de tijd van de successierechten hebben we empirisch vastgesteld dat de verrekening wel degelijk gebeurde op kasbasis. Dat was ook het uitgangspunt van Abafim en de heer Van der Borgh. Met andere woorden, in januari en februari moest iedere euro aan registratierechten die werd geïnd voor 100 percent worden doorgestort.

Dit wordt dus vervolgd. Ik hoor dat de gesprekken zeer moeizaam verlopen. Er wordt met veel argumenten gegoocheld. In elk geval weet ik perfect wat het standpunt van de Vlaamse regering is in dit debat. We zullen bij dat standpunt blijven.

Laten we dan de tweede periode bekijken, die ik de genormaliseerde periode noem, daar de aankondigingseffecten en de vorderings- of kasbasis er geen rol meer spelen. Dat is de periode vanaf mei 2002. De verschillen qua ontvangsten tussen 2001 en 2002 variëren van een minderopbrengst van 12,53 percent in oktober tot een meerontvangst van een kleine 2 percent in december. Wat is dan de totaalscore voor deze periode? We moeten 434,26 miljoen euro omzetten naar een doorstortingspercentage van 100 percent. Dat levert een bedrag van 1,059 miljard euro op. Uitgedrukt in percentages en vergeleken met de door de Vlaamse regering vooropgestelde raming van 980 miljoen euro geeft dit voor de genormaliseerde periode een daling ten opzichte van 2001 met 7,47 percent. Dat is dus de budgettaire minderopbrengst die we raamden. Als we bekijken wat er in werkelijkheid is gerealiseerd, dan komen we uit op een daling met 7,31 percent. Als we ervan mogen uitgaan dat de periode van mei tot november een genormaliseerde periode is – ik ben daar voorzichtig in, want ik denk dat we iets meer tijd nodig hebben, iets wat ik in deze commissie steeds heb gezegd – dan heb-

Van Mechelen

ben we onze doelstelling bereikt, op enkele procentpunten na. De regel van drie was dus niet de juiste wijze voor het berekenen van de weerslag van deze maatregelen inzake registratierechten.

Men zou ons het verwijt kunnen maken dat deze vergelijkingsmethode niet klopt, daar 2001 geen normale referentieperiode is. Er is immers het aankondigingseffect van het decreet dat een rol speelt vanaf de tweede helft van 2001. Als u goed hebt gevolgd, dan weet u echter dat dit niet klopt. Zowel in september, oktober als november 2001 zijn er meer middelen binnengekomen dan in het jaar 2000. Het aankondigingseffect heeft dus vooral een rol gespeeld in de periode van december 2001 tot en met februari 2002, het ogenblik waarop de decreetstekst is goedgekeurd en daar bekendheid aan is gegeven. Daarom ook is een vergelijking waarin we de maand december zouden opnemen minder relevant.

Samenvattend kunnen we stellen dat de evolutie van de ontvangsten vrij gunstig verloopt. We hadden dat voorzichtig durven hopen, maar niemand heeft een glazen bol, ook ik niet. Ik had daarnet de cijfers van januari 2002 gegeven, namelijk 32 miljoen euro en 63 miljoen euro. In januari 2003 was volgens de jongste cijfers de doorstorting 97 miljoen euro. In februari 2003 bedroeg die bijna 90 miljoen euro. Er is dus wel degelijk sprake van een positieve tendens. Men mag natuurlijk niet vergeten altijd per maand af te trekken, om te weten welke cijfers van welke periode zijn. Eigenlijk hoeft dit niet te verbazen. Wie de pers heeft gevolgd, weet dat. Uit de studie van Stadim van Philippe Janssens blijkt dat het aantal verhandelingen van onroerende goederen in 2002 enorm is toegenomen, zeker in de tweede helft. Ik ga niet beweren dat dit alleen toe te schrijven is aan de maatregelen inzake de registratierechten. Er spelen ook een aantal andere factoren een rol, zoals de mindere aantrekkingskracht van de beurs. Maar toch is er een nieuwe sfeer aan het komen inzake kopen, verkopen, bouwen en verbouwen. Dat voelt men. Gisteren nog was ik op Batibouw. Dit soort maatregelen blijken daar, in al hun bescheidenheid, toch een effect op te hebben.

De cijfers gaan dus de hoogte in. Dat is in overeenstemming met de conclusies van de Stadim-studie. Of deze trend zich zal doorzetten valt natuurlijk moeilijk te voorspellen. We weten niet wat er morgen in Irak gaat gebeuren, en wat de gevolgen daarvan zullen zijn op het gedrag van de Vlamingen. Maar we stellen vast dat de enorme stijging vanaf het tweede trimester van 2002, waarin 11

percent meer woningen en 10 percent meer appartementen werden verkocht, zich vertaalt in de cijfers van de opbrengst van de registratierechten.

U vroeg me of er nu ruimte is om een gezinsdimensie in te bouwen, of er andere mogelijkheden zijn om in het kader van de registratierechten gezinsvriendelijke maatregelen te nemen. Ik ben budgettair vrij voorzichtig, maar ik neem aan dat men dat vandaag zeker mag verwachten van een minister van Financiën en Begroting. We zitten op de goede weg. Alleen wil ik iets meer tijd nemen om te bekijken of deze trend zich doorzet. We hebben de doelstellingen bereikt. Als men de genormaliseerde periodes met elkaar vergelijkt, dan ziet men dat we met onze ramingen vrij keurig in de buurt zaten van wat men kon verwachten. Ik ben graag bereid om met u een periode af te spreken. Ik zou toch zeker tot de zomer willen bekijken of dit zich doorzet.

Dan was er de vraag of ik daar onderzoek naar doe. Zoals u weet, heb ik me naar aanleiding van het fameuze amendement over de gezinsdimensie de vraag gesteld of het opportuun was om bij iedere maatregel van de Vlaamse regering die dimensie in te bouwen en of het niet beter was dit punt op een macroniveau te bekijken.

Ik heb aan het Centrum voor Sociaal Beleid van mevrouw Cantillon gevraagd om hierover een eerste studie te maken. Eind vorige maand heeft dit de nota 'De gezinsdimensie in de Vlaamse fiscaliteit' opgeleverd. Dit wordt voor mij en mijn medewerkers krosliteratuur. Zoals afgesproken, zullen we na de carnavalvakantie een eerste discussie kunnen voeren met mevrouw Cantillon. Daarna zal ik de studie overmaken aan de Vlaamse regering.

Het gaat om een eerste, vrij ruim onderzoek. Ook de studietoelagen, kosten voor kinderopvang, enzovoort komen aan bod. Als het specifiek over registratierechten gaat, blijven we echter op onze honger zitten. De studie geeft hierover geen afdoend antwoord. Zo staat in de samenvatting: 'De gezinsdimensie is zeker voor de successierechten een belangrijke factor. De tarieven zijn gevoelig lager voor erfenissen in rechte lijn. Daarenboven is er een extra vermindering van de successierechten van 75 euro per kind. Vanaf het eerste kind is deze vermindering dan ook rangproportioneel. Het gebrek aan gegevens maakt het echter onmogelijk om verdere conclusies te trekken met betrekking tot deze maatregel. Dit geldt ook voor de vermindering van de registratierechten.'

In deze studie werden eerste aanzetten gegeven over de registratierechten. Mevrouw Cantillon stelt

Van Mechelen

echter onmiddellijk dat er wat dat betreft een probleem is. Het is de bedoeling dat we dit uitpraten. Het is mijn bedoeling om werk te maken van die gezinsdimensie in de Vlaamse fiscaliteit. We moeten enkel weten hoe we dat kunnen doen. Ik moet wel toegeven dat mijn kennis van wiskunde enigszins is afgebot. Als ik een aantal formules in de studies lees, moet ik de wenkbrauwen fronsen.

Als de regering haar werk heeft gedaan, engageer ik me om over deze studie een parlementair debat te voeren. Mevrouw Cantillon kan dan een en ander komen toelichten.

Mijnheer Vandenbroeke, we hebben gedaan wat we hebben beloofd. Dit zal zijn vertaling krijgen in ons werk.

De voorzitter : De heer Vandenbroeke heeft het woord.

De heer Chris Vandenbroeke : Mijnheer de minister, ik dank u van harte voor uw antwoord. U zegt dat de problemen met de overgangperiode het zeer moeilijk maakten om een inschatting te maken. Ondertussen weten we voldoende om vanaf april en mei hierover enig inzicht te krijgen. Essentieel is dat u de goodwill blijft betonen om binnen de mogelijkheden de gezinsvriendelijke dimensie aan bod te laten komen. Uiteraard moet daarover een debat worden gevoerd, al dan niet ingeleid door mevrouw Cantillon. Dat is beloftevol.

De voorzitter : De heer De Roo heeft het woord.

De heer Johan De Roo : Mijnheer de minister, u hebt een positieve verklaring afgelegd. U blijkt voorstander te zijn van een gezinsvriendelijke aanpak van de registratierechten. Het ontwerp van decreet tot wijziging van het wetboek der registratierechten werd zeer uitvoerig besproken. Op die fameuze bijeenkomst werd het stemrecht aan de heer Vandenbroeke in deze commissie ontnomen. Hij had een zeer goed amendement ingediend. We hebben het toen overgenomen. Het was gericht op de gezinsdimensie. Als er meer kinderen zijn in een gezin, moet de woning groter zijn. Daarmee zou rekening moeten worden gehouden.

Mijnheer de minister, het is positief dat u een onderzoek hebt laten uitvoeren door het Centrum voor Sociaal Beleid van mevrouw Cantillon. We stellen voor hierover in de loop van de volgende weken een discussie te houden en er eventueel conclusies uit te trekken.

We zullen het amendement-Vandenbroeke-De Roo opnieuw indienen in de vorm van een voorstel van decreet. Daarin zouden eventueel nieuwe elementen kunnen worden opgenomen om de gezinsdimensie volledig tot haar recht te laten komen.

De voorzitter : Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen : Mijnheer De Roo, het is belangrijk dat we de zaak verder laten onderzoeken. Ik zal straks de heer Matthijs een aantal elementen aanreiken. Deze fiscaliteit werd vroeger door de federale overheid vrij conservatief benaderd. In Vlaanderen willen we binnen de fiscale mogelijkheden een dynamischer beleid voeren. De Lambermontakkoorden werden door sommigen verketterd. Toch kunnen we nu heel wat zaken doen die in het verleden onmogelijk bleken.

Wat de successierechten betreft, hebben we een batterij van maatregelen genomen waarbij rekening werd gehouden met de kinderen, de mindervaliden, enzovoort. We moeten wel goed nagaan wat de efficiëntie van dit soort maatregelen is. We moeten trachten ze meetbaar te maken.

De voorzitter : De heer Vandenbroeke heeft het woord.

De heer Chris Vandenbroeke : Mijnheer de minister, kunnen wij tijdens de krokusvakantie die studie ook doornemen ?

Minister Dirk Van Mechelen : Dat is nog iets te vroeg.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Erik Matthijs tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening, over het beleidsrelevant onderzoek inzake fiscaliteit

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Matthijs tot de heer Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening, over het beleidsrelevant onderzoek inzake fiscaliteit.

De heer Matthijs heeft het woord.

De heer Erik Matthijs : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, daarnet werd al gedeeltelijk geantwoord op mijn vraag. Toch zal ik ze nog formeel stellen.

Mijnheer de minister, mijn vraag gaat over de beleidsbrief voor Financiën 2002-2003, hoofdstuk IV, punt 6, over de creatie van een steunpunt – spoor fiscaliteit. Er zijn een aantal thema's waarover u een onderzoek hebt gevraagd : de vastgoedfiscaliteit, de mobiliteit, de fiscal compliance, de gezinsvriendelijkheid van de Vlaamse fiscaliteit, enzovoort.

U schrijft dat in 2002 aan het Centrum voor Sociaal Beleid de opdracht werd gegeven een studie uit te voeren over de bestaande gezinsspecifieke maatregelen in de Vlaamse fiscaliteit en de mate waarin ze een herverdelend effect hebben op gezinnen met kinderen ten laste. De studie zou nu klaar zijn.

Na een overzicht van de sociaal-economische positie van de gezinnen in Vlaanderen werd een beeld gegeven van de gezinsdimensie binnen de Vlaamse, de federale en de Europese fiscaliteit. Er werd eveneens onderzocht hoe sterk de Vlaamse maatregelen scoorden op het vlak van de horizontale herverdeling, volgens rang van het kind, en van de verticale herverdeling, volgens het inkomensniveau. De resultaten werden vergeleken met de belastingverminderingen wegens kinderen ten laste, de kinderbijslagen – tot op heden een federale bevoegdheid – en met equivalentieschalen of een theoretische standaard. Deze analyse werd ook uitgebreid met studietoelagen.

Dit alles betekent een aanzet voor een onderzoek van de gezinsdimensie bij verscheidene uitgavenposten van de Vlaamse regering. Op basis van de resultaten van dit onderzoek zal er, in samenspraak met het Vlaams Parlement, worden nagegaan of het verder moet en kan worden uitgediept in 2003 en of er conclusies voor het beleid uit kunnen worden getrokken.

Mijnheer de minister, wat is de stand van zaken van die verschillende onderzoeken ? Zijn er conclusies, zijn er voorstellen tot aanpassing van de Vlaamse fiscaliteit ? Wanneer wordt de studie over de gezinsfiscaliteit aan het Vlaams Parlement bezorgd ? Wanneer zullen we dat bespreken ?

De voorzitter : Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen : Mijnheer de voorzitter, collega's, ik dank u namens al mijn medewer-

kers en de administratie omdat u onze beleidsbrief geregeld leest. Het geeft ons het gevoel dat we nuttig werk verrichten. Wat we beloven, dat doen we meestal ook.

Mijnheer Matthijs, uw eerste vraag is al beantwoord. Het Centrum voor Sociaal Beleid heeft een eerste onderzoek gedaan. Het is nu aan ons om dat te analyseren, een standpunt in te nemen, het voor te leggen aan de Vlaamse regering en in het Vlaams Parlement te brengen. We zullen dat binnen redelijke tijd doen.

In 2001 heeft de Vlaamse regering twaalf steunpunten erkend voor een periode van 5 jaar. Het is de bedoeling dat die gedurende een langere periode wetenschappelijke ondersteuning geven aan de Vlaamse overheid en alle relevante actoren. In het verleden gebeurde dat meer ad hoc. Er kwamen projecten binnen, waarvan een deel werd onderzocht, een deel werd gegund en een ander deel niet. We hebben dat nu gebundeld. In Vlaanderen blijft het probleem bestaan van accurate, wetenschappelijke, transparante cijfers om daar het beleid op te stelen.

De voornaamste taak van de steunpunten bestaat uit wetenschappelijk onderzoek over thema's die de Vlaamse overheid beschouwt als prioritair en relevant voor beleidsvoorbereiding en beleidsevaluatie. Daarnaast behelst hun opdracht ook kennisoverdracht, het opbouwen van gegevensverzamelingen en het uitvoeren van gegevensanalyses. Met de oprichting van de steunpunten verzekert de Vlaamse overheid zich van een grotere stabiliteit in het beleidsondersteunend onderzoek en, hiermee gepaard gaand, van de gestadige opbouw van een kritische kennismassa over een aantal prioritaire beleidsthema's.

Een van de steunpunten, het Steunpunt Bestuurlijke Organisatie in Vlaanderen, heeft als missie om via wetenschappelijk onderzoek de kwaliteit van het management, het bestuur en het beleid van de Vlaamse openbare besturen te verbeteren. Hiertoe werd een aantal onderzoeksdomeinen afgebakend en verder uitgebouwd. De Vlaamse fiscaliteit is een van de sporen die door dit steunpunt worden onderzocht.

Het steunpunt – spoor Fiscaliteit – is operationeel sinds 2002 en heeft als doel op langere termijn een wetenschappelijke onderbouw te geven aan de dankzij de Lambermontakkoorden toegenomen Vlaamse fiscale autonomie.

Van Mechelen

Hoewel de wetenschappers ook aandacht besteden aan ad-hocvragen, ligt de nadruk toch hoofdzakelijk op het onderbouwen van de aansturingscapaciteit van de fiscaliteit. De voorbije maanden hebben we dat uit de losse pols gedaan. Met een aantal maatregelen, zoals het verlagen van de schenkingsrechten voor bouwgronden, gebruiken we de fiscaliteit om een doelstelling in de ruimtelijke ordening te realiseren. We moeten de aansturingscapaciteit en vooral het juist inschatten van de effecten zo goed mogelijk proberen te doen.

Sinds 2002 beschikt Vlaanderen over 3 miljard euro aan gewestbelastingen die het al dan niet rechtstreeks kan innen en/of via aangepaste fiscale regelgeving kan sturen. Daarnaast heeft het Vlaams Gewest ook bevoegdheden verworven inzake de personenbelasting. Een dergelijke massa aan gewestfiscaliteit, die bovendien sterk geconcentreerd is op onroerend goed – de onroerende voorheffing, de leegstandsheffingen, de registratie-, successie- en schenkingsrechten – en op mobiliteit – de verkeersbelasting, de belasting op de inverterstelling en het eurovignet -, geeft aan het fiscaal spoor de mogelijkheid om zich op die twee prioritaire domeinen, mobiliteit en vastgoed, in te werken en een aantal voorstellen te doen. De onderzoekers hebben zich in 2002 ingewerkt in deze materies. Ze onderzoeken de fiscaliteit als beleids-ondersteunend instrument in het vastgoedbeleid en in de mobiliteit.

De onderzoeksgroep Economie en Overheid van de Katholieke Universiteit Leuven en de Hogeschool Gent bouwen samen aan een programma. De KUL concentreert zich op de gedragsveranderende mogelijkheden van de vastgoed- en de mobiliteitsbelasting, de Hogeschool Gent bestudeert de beleidsoriënterende mogelijkheden van de vastgoedfiscaliteit en de algemene problematiek van de 'fiscal compliance'.

Het spoor Fiscaliteit legt zich toe op het bestuderen en modelleren van de korte en lange termijneffecten van wijzigingen in de vastgoedfiscaliteit op de sociale welvaart in Vlaanderen. De empirische studie van de gedragseffecten als reactie op belastingen inzake vastgoed besteedt extra aandacht aan de ontwijkings- en ontduikingsreacties van de belastingbetaler.

In 2002 werd een uitgebreide literatuurstudie gedaan. De volgende thema's werden onderzocht : een inventarisering van de fiscale instrumenten inzake het onroerend goed, een voorlopige samen-

vating van de belangrijkste korte en lange termijneffecten op de vastgoedmarkt van wijzigingen aangebracht aan deze fiscale instrumenten, een analyse van de empirische bevindingen in het buitenland over de invloed van fiscale maatregelen in de vastgoedsector op de keuze van woonplaats en mobiliteit, een overzicht van mogelijke ontwijkings- en ontduikingsreacties van de burger op de genomen maatregelen met aandacht voor empirische bevindingen in het buitenland.

Deze onderzoeken hebben tot nu toe geresulteerd in een aantal voorlopige rapporten. De lijst daarvan is te vinden op de website van de KUL. Een aantal van deze tussentijdse rapporten kan ook via deze website worden geraadpleegd. Als we dit soort zaken moeten analyseren, dan zijn we daar een poosje mee bezig. Het gaat vooral over econometrie, het bouwen van modellen om bepaalde zaken te meten. Dit wordt ook in de werkgroep besproken. Het Vlaams Parlement kan niets doen met die modellen. We proberen dat nu toe te passen, in te vullen en daaruit een aantal gedragsregels af te leiden.

Per spoor werd een spoorstuurgroep opgericht die bestaat uit wetenschappers en gebruikers. Ze voeren een interactieve dialoog, ze vormen een klankbord voor het onderzoeksteam in een tegensprekelijk debat, en proberen op die manier te evalueren en bij te sturen. Op 28 november 2002 was er een studiedag. Misschien is het interessant om dit soort studiedagen te rapporteren aan de commissie zodat de leden actief kunnen deelnemen. Het gaat er heel technisch aan toe. We zijn meer geïnteresseerd in de tweede stap, namelijk de conclusie.

In 2003 hebben we inzake de vastgoedfiscaliteit bepaalde zaken gedefinieerd, waarmee we ons zullen bezighouden. We zullen daarover verslag uitbrengen in de commissie. Zo willen we een onderzoek doen naar de effecten van de gelijkshakeling van de successierechten en de schenkingsrechten. We moeten dat in alle transparantie in het Vlaams Parlement bespreken. Er wordt ook een microsimulatiemodel ontwikkeld om te proberen de uitwerking en empirische schatting van een dynamisch vraagsysteem inzake vastgoed in kaart te brengen, om de prijs en inkomenseffecten te kunnen kwantificeren.

Eind augustus 2002 hebben we een onderzoeksproject inzake mobiliteit opgestart. Naar aanleiding van de beslissing van Duitsland om het eurovignet af te schaffen en over te schakelen naar een kilometerheffing, worden de eerste studies over het eurovignet klaargestoomd. Hoe moeten we daarop

Van Mechelen

reageren ? De groep probeert in dit geval het kabinet van minister Stevaert beleidsrelevante informatie aan te reiken. De ambitie is om tegen eind 2003 te kunnen beschikken over een modelinstrument dat toelaat om de economische efficiëntie te plaatsen tegenover het inzetten van bepaalde middelen. Hoe moeten we bijvoorbeeld de kosten van de fileproblemen en de vervuiling verrekenen ten opzichte van een aantal veranderingen die we met de fiscaliteit inzake mobiliteit teweeg willen brengen in Vlaanderen ?

Er is voor 2003 ook voorzien in een evaluatie van de afbouw van de bekende Euro-4-norm in onze decreetgeving en van het effect daarvan. Dat kan een aanleiding zijn voor maatregelen om te anticiperen op een soort Euro-5-norm.

We bestuderen ook de impact van bovenbestuurlijke beslissingen op de lokale fiscaliteit. Ook dat willen we monitoren. We willen gedragscodes bestuderen en empirisch nagaan wat de impact is van een wijziging van de belastingsbasis door de federale overheid, en wat de reactie daarop is van gemeentebesturen.

Anderzijds willen we ook weten wat de reactie is van een aantal gemeenten op de verhoogde dotaties die ze hebben ontvangen van het Vlaams Gewest. Wat hebben ze met dat geld gedaan, en welk effect heeft dat op hun fiscaliteit ? Dit kan op termijn een aantal interessante gegevens opleveren, die zullen toelaten in Vlaanderen op grond van wetenschappelijk en empirisch onderzoek tot een beter beleid te komen.

De voorzitter : De heer Matthijs heeft het woord.

De heer Erik Matthijs : Mijnheer de minister, u hebt een uitgebreid theoretisch antwoord gegeven, maar het ontgoochelt me toch. Ik heb dit allemaal al gelezen in de beleidsbrief. Veel wijzer zijn we nu niet geworden. Ik zal verder de concrete resultaten van de studies moeten afwachten.

Minister Dirk Van Mechelen : De studies zijn gepubliceerd op de website. Met de huidige stand van zaken zult u echter ook daar niet veel wijzer uit worden. Er worden modellen ontworpen. Als die modellen worden ingevuld, kunnen we er het beleid mee sturen.

Een mooi voorbeeld daarvan is wat we met de registratierechten doen. De ervaring met de successierechten heb ik altijd gebruikt in de empirische benadering van de vermindering van de registratierechten. Wat mevrouw Demeester heeft gedaan, hebben we toegepast op de registratierechten, en dat blijkt te kloppen als een bus.

We willen het nu kunnen voorspellen, maar daar hebben we modellen voor nodig. Dat is echter een kwestie van econometrie, en een politieke uitleg kan ik er niet aan geven. Daar is een volgende stap voor nodig, en dat is juist wat het steunpunt moet doen. Dan pas kunnen we in Vlaanderen een behoorlijk bestuur voeren op basis van wetenschappelijke informatie.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 15.07 uur.*
